

Naisjärjestöt Yhteistyössä NYTKIS ry

Helsingissä 13.9.2019

Ulkoministeriölle

Lausunto koskien määräaikaishoitoa uudistetusta Euroopan sosiaalisesta peruskirjasta (EN)

Naisjärjestöt Yhteistyössä NYTKIS ry kiittää lausuntopyynnöstä. Keskitymme lausunnossamme omaishoitoa ja palveluasumista koskeviin järjestökanteluihin.

Raportoinnissa tulisi ottaa huomioon sukupuolinäkökulman valtavirtaistaminen. Kysymys omaishoidosta kytkeytyy naisten asemaan, sillä täysipäiväisistä omaishoitajista kaksi kolmasosaa on naisia.¹ Vanhusten kotihoidon lisääntyessä ja väestön ikääntyessä on riskinä, että tilanne sysää keski-ikäisiä naisia yhä enemmän työelämän ulkopuolelle. Jo nyt omaishoitajien tuen saajista 43 % on työkäisiä², osa heistä hoitaa vanhempiaan ja puolisoitaan, osa lapsiaan tai muita omaisiaan. Työkäisenä omaishoitajaksi siirtymisellä on vaikutuksia naisten työllisyyteen sekä heidän eläkekertymänsä. Naisten työelämäasema, palkkataso ja eläkkeiden taso ovat jo muutenkin matalammalla tasolla.

Omaishoidon tuki ja omaishoitajien tukipalvelut sekä palveluasumisen, ml. tehostetun palveluasumisen järjestäminen muodostavat kokonaisuuden. Mikäli omaiset kokevat tehostetun palveluasumisen tasoltaan epäluotettavaksi tai että se on taloudellisista syistä saavuttamaton, paine hoitaa itse kotona yhä huonokuntoisempia omaisia lisääntyy, myös silloin kun omaishoitajan (esim. ikääntyneen puolison) oma terveys ei enää riitä ympärivuorokautisen hoidon tarjoamiseen. Tämä vaarantaa sekä hoidettavan että hoitajan terveyden.

Järjestökantelu koskien omaishoidon tukea

Täyspäiväisen omaishoitajan veronalaisen hoitopalkkion alaraja on tällä hetkellä varsin matala, 392.57 e/ kk, lisäksi kunnat voivat maksaa vaihtelevia kuntalisiä. Kun omaishoidon tuen myöntämisperusteet ja hoitopalkkioiden suuruus vaihtelevat kuntien välillä, se tarkoittaa käytännössä, että **omaishoitajien tilanne ei ole alueellisesti yhdenvertainen.**

Hallitusohjelman mukaan omaishoitoa kehitetään hallituskauden aikana. **Päätöksenteon pohjaksi on tutkittava omaishoidon ja köyhyysriskin välistä suhdetta sukupuolen mukaan eritellysti.** Tähän tarvitaan tarkat tiedot omaishoitosopimuksista kunnista, tätä tietoa ei ole nyt kattavasti saatavilla.

¹ https://omaishoitajat.fi/wp-content/uploads/2017/03/Selvitys-omaishoidon-tuen-palkkiosta-2012_THL.pdf

² <https://www.kuntaliitto.fi/asiantuntijapalvelut/sosiaali-ja-terveysasiat/sosiaalihuolto/iakkaiden-palvelut/omaishoito>

Järjestökantelu koskien palveluasumista ja tehostettua palveluasumista

Palveluasumisen asukasmaksuissa on edelleen erittäin suurta vaihtelua, koskien myös kuntien ostopalveluina toteuttamia palveluita. On kuntien määriteltävissä, paljonko palveluasumisen kulujen (ml. vuokra, ruoka ja palvelumaksut) jälkeen asukkaille jää jälkeen käteen rahaa henkilökohtaisiin menoihin kuten lääkkeisiin, terveydenhuollon menoihin ja vaatteisiin. **Kuntien vaihtelevat käytännöt ovat eriarvoistavia.**

Paitsi kustannuksiin, tulee kiinnittää huomiota myös palvelujen laatuun.

On selvää, ettei palvelukotien ja tehostetun palveluasumisen palvelujen valvonta tällä hetkellä ole riittävällä tasolla. Vuonna 2019 Suomessa on tullut esiin laaja joukko vakavia laiminlyöntejä palvelukodeissa ja tehostetussa palveluasumisessa.

Vuonna 2019 mm. Aluehallintovirastot ovat asettaneet 100 000 - 350 000 euron uhkasakkoja useille Attendon hoivakodeille: Lappajärven Hoivakoti Mistelille sekä Muuramen hoivakoti Rantalalle hoitajamitoituksen takia sekä Kangasalan Hoivakoti Herttuattarelle asiakasturvallisuuden vaarantavien puutteiden takia. Lisäksi aluehallintoviranomaiset ovat sulkeneet Esperin Care Oy:n Hoivakoti Ulrikan sekä Attendon Hoivakoti Pelimannin ja Marian Kartano Oy:n Kirkkopuiston toimintayksikön asiakasturvallisuuden vaarantumisen vuoksi. Valviralla on mediatietojen mukaan myös tutkittavanaan n. 60 kantelua, joissa vanhuksen kuolemaan saattaa liittyä hoitovirhe tai vakava laiminlyönti.³

Vuonna 2019 on ollut myös muutamia oikeuskäsittelyjä, mm. Etelä-Savon käräjäoikeus on tuominnut Rantasalmella Etelä-Savossa vanhusten hoitokodin johtajana toimineen naisen 3 kuukauden ehdolliseen vankeuteen törkeästä vammantuottamuksesta ja vaaran aiheuttamisesta.

Raportoinnissa tulee tuoda esiin vanhustenhoidon laadun valvonnan kriisi.

Puolesta,

Johanna Pakkanen
pääsihteeri
Naisjärjestöt Yhteistyössä NYTKIS ry
johanna.pakkanen@nytkis.org

Naisjärjestöt Yhteistyössä – Kvinnoorganisationer i Samarbete NYTKIS ry

Naisjärjestöt Yhteistyössä - Kvinnoorganisationer i Samarbete NYTKIS ry on kattojärjestö, johon kuuluvat Kokoomuksen Naisten Liitto ry, Kristillisdemokraattiset Naiset ry, Naisasialiitto Unioni ry, Naisjärjestöjen Keskusliitto ry, Perussuomalaiset Naiset ry, Sosialidemokraattiset Naiset, Sukupuolentutkimuksen seura ry, Suomen Keskustanaiset ry, Svenska Kvinnoförbundet r.f, Vasemmistonaiset ja Vihreät Naiset ry

³ <https://www.savonsanomat.fi/kotimaa/Kantelujen-m%C3%A4%C3%A4r%C3%A4-r%C3%A4j%C3%A4hti-%E2%80%93-Valviran-selvityksess%C3%A4-jo-kuusikymment%C3%A4-ep%C3%A4ilytt%C3%A4v%C3%A4-vanhuskuolemaa/1364995>